

23.3.2020

דחוף!

לכבוד	לכבוד	לכבוד	לכבוד
האלוף כמיל אבו רוקון	הרב יעקב ליצמן	נפתלי בנט	אופיר אקוניס
מתאם פעולות הממשלה בשטחים	שר הבריאות	שר הביטחון	שר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים

במייל ובפקס

שלום רב,

הנדון: הבטחת תנאי לינה הולמים וביטוח רפואי לעובדים פלסטינים בישראל

הרינו לפנות אליכם בשם הארגונים קו לעובד, האגודה לזכויות האזרח בישראל ורופאים לזכויות אדם, הרינו לפנות אליכם בעניין כניסתם בימים אלה של עשרות אלפי עובדים פלסטינים מהשטחים לצורכי עבודה בישראל. כניסתם של עובדים אלה לעבודה הותנתה בשהייה ממושכת של מספר שבועות בתוך ישראל ואיסור חזרתם לבתיהם. **אנו פונים כדי לבקשכם כי תנקטו באופן מיידי בכל הצעדים הדרושים, על מנת להבטיח הגנה ראויה לזכויותיהם של העובדים הפלסטינים לבריאות ולתנאי עבודה, מחיה ולינה ראויים והולמים, המקיימים את זכותם לכבוד. בכלל זה נבקשכם:**

- א. לחייב את המעסיקים לספק לעובדים הפלסטינים תנאי עבודה, מחיה ולינה בטיחותיים וראויים, תוך קביעת כללים ברורים, התואמים בין היתר, את הנחיות והוראות משרד הבריאות לכלל הציבור בנוגע לנגיף הקורונה;
- ב. לאסור על מעסיקים בענף הבניה להלין עובדים פלסטינים בתוך אתרי הבניה;
- ג. לקיים פעילויות פיקוח ואכיפה לשם הבטחת קיום התנאים הנ"ל, כך שמפקחים מטעם הרשויות הרלוונטיות יבקרו באתרי הבניה שבהם מועסקים העובדים הפלסטינים על מנת לפקח ולעמוד על תנאי הבטיחות במקום; ויבקרו במקומות הלינה עבור אותם עובדים על מנת להבטיח כי תנאי המקום ראויים והולמים מבחינה בריאותית;
- ד. העובדים הפלסטינים יבוטחו בביטוח רפואי בישראל, המזכה אותם בטיפול רפואי הולם בעת שהותם בישראל, ולשם כך יפעיל שר הבריאות את סמכותו מכוח סעיף 56(א)(1)(ד) לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994, כפי שיפורט בהמשך.

1. מאז יום רביעי (18.3) ובהתאם להחלטת שר הבטחון, נפתלי בנט, הותרה כניסת עובדים פלסטינים לתוך שטחי ישראל לשם עבודה בסקטורים שהוגדרו כחיוניים למשק הישראלי: הבניין, הבריאות, החקלאות והסיעוד. זאת, **בתנאי** שהעובדים ישהו בתוך גבולות ישראל במשך חודש-חודשיים ותיאסר חזרתם לתוך שטחי הרשות.

2. לפי פרסומים בתקשורת, משרד הבטחון הטיל את האחריות להלנת העובדים על המעסיקים (בעלי היתרי העסקה), בכפוף להתחייבויות שיסוכמו איתם מול מערכת הביטחון. תוכן ההתחייבויות וטיבן לא פורסמו ברבים ולא הובאו לידיעת הציבור, וכך לא ידוע לנו אם התחייבויות אלו מטילות על המעסיקים חובות מתחומי הבטיחות והבריאות בהקשר למקומות והסדרי הלינה עבור העובדים הפלסטינים. **בסיום מכתבתנו נבקש, בין היתר, לקבל העתק מרשימת ההתחייבויות שהוטלו על מעסיקים.**

3. מאז ההסדר הנ"ל, עשרות אלפי עובדים פלסטינים נכנסו לישראל עם אישורי עבודה ולינה. במקביל, מיום א' (22.3), נכנס לתוקף סגר חד צדדי שהטילה ישראל על שטחי הרשות הפלסטינית, כחלק מההתמודדות עם נגיף הקורונה.

4. לצערנו, ולפי מידע המגיע אלינו מקרב העובדים כמו גם לפי פרסומים בתקשורת, רבים מהעובדים הפלסטינים שנכנסו בימים האחרונים והמועסקים בענף הבניה, נדרשו ללון בתוך אתרי הבניה בהם הם עובדים, בתנאים מחפירים המהווים הפרה בוטה וחריפה לזכויות העובדים הבסיסיות לבריאות, לשלמות גוף ולכבוד. בקישור שלהלן, תוכלו לצפות בכתבה ששודרה בערוץ "כאן" ביום חמישי שעבר (19.3), ובה עדויותיהם של עובדים פלסטינים אודות תנאי העסקתם והלנתם וכן צילומים של "מקומות הלינה" שסיפקו חלק מהמעסיקים לאותם העובדים:

<https://www.youtube.com/watch?v=K6Ce1ymXyPM>

5. ברור מהדברים הנ"ל, כי גם אם "ההתחייבויות" שהטילו הרשויות על מעסיקי העובדים הפלסטינים נועדו בחלקן לשמור על תנאי העסקה ולינה ראויים, בטיחותיים ובריאותיים, הרי שתנאים אלו אינם מתקיימים הלכה למעשה, לפחות אצל חלק מהמעסיקים.

6. ענף הבניה הוא הענף התעסוקתי המסוכן ביותר במדינת ישראל, האחראי על למעלה ממחצית מתאונות העבודה הקטלניות מדי שנה. אתרי הבניה בישראל אינם יכולים להוות בשום אופן וצורה מקומות לינה ראויים והולמים עבור העובדים. בשנתיים האחרונות נהרגו שני עובדים פלסטינים בשעות הלילה בשל נפילה מגובה בתוך אתרי הבניה. לפי מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית במשרד העבודה, שתי התאונות הקטלניות התרחשו לא בשעות העבודה אלא בזמן לינה של העובדים באתרי הבניה.

7. מצב החירום השורר במדינה כמו גם בתוך שטחי הרשות הפלסטינית בשל התפשטות נגיף הקורונה, והפגיעה הכלכלית שהמצב מסב לעובדים לצד חוסר הבהירות אודות העתיד הקרוב, הופכים את קבוצת העובדים הפלסטינים לקבוצה הפגיעה ביותר בשוק העבודה הישראלי, דבר המחייב את הרשויות הישראליות למעורבות יתר לשם הגנה על זכויות קבוצה זו. הפלסטינים בשונה מהעובדים

הישראלים אינה זכאים לדמי אבטלה או לכל רשת בטחון מינימאלית אחרת ככל שתופסק העסקתם. משום כך, תלותם בימים אלה במעסיק הישראלי היא אדירה. יכולתם להגן על זכויותיהם מוגבלת מאוד עד אפסית.

8. חובתן של רשויות המדינה, דווקא בימים קשים אלה ובפרט כאשר כוח העבודה הפלסטיני כה נחוץ על מנת שענפים מרכזיים בשוק העבודה הישראלי ימשיכו לתפקד, היא להבטיח כי העסקת העובדים הפלסטינים על כל היבטיה תתקיים תוך שמירה על זכויותיהם הבסיסיות כעובדים וכבני אדם, ובראש ובראשונה על זכויותיהם לבריאות, לשלמות גוף ולכבוד. הלנת העובדים הפלסטינים בתוך אתרי הבניה, או במקומות אחרים לא בטיחותיים ולא היגייניים ובצפיפות המסכנת את בריאותם, ואשר אינה עונה על הצווים וההנחיות של משרד הבריאות לכלל האוכלוסיה בישראל לשם מניעת התפשטות הנגיף, כל אלה מהווים הפרה של זכויותיהם הבסיסיות של העובדים הפלסטינים.

9. חובותיהן של רשויות המדינה אינן רק לקבוע את התנאים שעל המעסיקים לקיים בהקשר לתנאי ההעסקה ותנאי הלינה עבור העובדים הפלסטינים, אלא גם לפקח ולאכוף את אותם תנאים. כך על הרשויות לדאוג לקבל דיווח ופרטים מלאים מצד המעסיקים על מקומות הלינה שסיפקו האחרונים לעובדיהם הפלסטינים כמו גם הכתובת של אותם מקומות. עוד, על הרשויות הרלוונטיות לבקר באותם מקומות ולפקח על תנאי הלינה שסיפקו המעסיקים ולבדוק האם הם מקיימים את התנאים שנקבעו בעניין.

10. חובת פיקוח דומה ומוגברת מהרגיל מוטלת על מינהל הבטיחות במשרד העבודה, ועליו לקיימה באתרי הבניה בהם מועסקים העובדים הפלסטינים. דווקא בעת הזו, בה שורר אי ודאות עצום בהקשר להמשך פעילות המשק, והלחץ מצד קבלנים לעמוד בלוחות הזמנים ולסיים את העבודה במהירות, גובר החשש לבטיחות העובדים בענף הבניה וכי מעסיקים לא יקפידו על קיום הוראות חקיקת הבטיחות בעבודה.

11. ועוד. כידוע לכם, ובשונה מעובדים זרים במדינה, עובדים פלסטינים אינם זכאים לביטוח בריאות מקיף בישראל. המשמעות היא שאלפי עובדים פלסטינים צפויים לשהות בישראל לתקופות ממושכות, ללא כל זכות לקבלת טיפול רפואי אלא במצבי חירום דחופים. מדובר בפגיעה קשה בזכותם של אותם עובדים לבריאות ולשלמות גוף, במיוחד בימים קשים אלו נוכח התפרצות מגפת הקורונה. עובד שיצטרך טיפול רפואי בישראל, ביקור אצל רופא בשל מחלה קלה כקשה או ביקור בבית חולים, יצטרך לממן את הטיפול מכספו. הסכומים יכולים לנוע בין אלפי שקלים לעשרות אלפי שקלים. נטל כלכלי כבד זה, יכול להביא את העובדים כדי ויתור על טיפול רפואי ובכך לסכן את עצמם ואת אשר סביבם.

12. בהתאם לסעיף 56(א)(1)(ד) לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 בסמכות שר הבריאות, באישור שר האוצר, לקבוע הסדר מיוחד "בדבר רישום בקופות החולים ודרך מתן שירותי הבריאות למי שנמצא בישראל ואינו מבוטח לפי חוק [ביטוח בריאות ממלכתי] בהיקף ובתנאים שייקבעו." לאור הנסיבות שנוצרו, העובדה שכניסתם של העובדים הפלסטינים לישראל נועדה להבטיח המשך פעילותם של שירותים וענפים חיוניים למדינה, והעובדה שאלו הן הרשויות הישראליות אשר התנו

את כניסת העובדים בשהייה ממושכת שלהם בתוך גבולות ישראל, תוך ניתוק העובדים ממשפחותיהם, מביתם מסביבתם הקרובה, וכן משירותי הרפואה בשטחי הרש"פ - מתן ביטוח רפואי מקיף לעובדים הפלסטינים השוהים בישראל הוא הדבר האלמנטרי המתבקש במצב זה, לשם הגנה על זכותם הבסיסית של העובדים לבריאות.

13. נוסף ונעיר, כי ביום 18.3.2020 פנינו בדרישה לשלם חלף שכר לעובדים פלסטינים שבטחו בקרן דמי מחלה שנוהלה בידי משרד הפנים לאורך עשורים, ובה הצטברו סכומים ניכרים אשר בכוחם להוות חלף שכר לאותם עובדים אשר לא יכולים לעבוד מפאת המצב הנוכחי, או שלא מוכנים להיפרד מעל משפחותיהם לתקופה ממושכת, כפי שמחייבם ההסדר הנדון בפניה זו. שאלת התשלום בתקופת ההיעדרות קשורה קשר בל-יינתק להסכמת העובדים הללו כעת להגיע לישראל בהסדר המקפח את בריאותם וכבודם, ומחייבם להיפרד ממשפחותיהם. לאור האמור, נבקשם להכריע בהיבטים השונים במקביל, על מנת שלא להגביר את הפגיעה בעובדים ולאפשר להם לכלכל צעדיהם בהתאם להסדרים החלים עליהם.

בהתבסס על כל האמור לעיל, נבקשם כפי שפורט בפתיח מכתבנו זו, לנקוט באופן מיידי בכל הצעדים הדרושים, על מנת להבטיח הגנה ראויה לזכויותיהם של העובדים הפלסטינים לבריאות ולתנאי עבודה, מחיה ולינה ראויים והולמים המקיימים את זכותם לכבוד. בכלל זה נבקשם:

א. לחייב את המעסיקים לספק לעובדים הפלסטינים תנאי עבודה, מחיה ולינה בטיחותיים וראויים, תוך קביעת כללים ברורים, התואמים בין היתר, את הנחיות והוראות משרד הבריאות לכלל הציבור בנוגע לנגיף הקורונה;

ב. לאסור על מעסיקים בענף הבניה להלין עובדים פלסטינים בתוך אתרי הבניה;

ג. לקיים פעילויות פיקוח ואכיפה לשם הבטחת קיום התנאים הנ"ל, כך שמפקחים מטעם הרשויות הרלוונטיות יבקרו באתרי הבניה בהם מועסקים העובדים הפלסטינים על מנת לפקח ולעמוד על תנאי הבטיחות במקום; ויבקרו במקומות הלינה עבור אותם עובדים על מנת להבטיח כי תנאי המקום ראויים והולמים מבחינה בריאותית;

ד. העובדים הפלסטינים יבוטחו בביטוח רפואי בישראל, המזכה אותם בטיפול רפואי הולם בעת שהותם בישראל, ולשם כך יפעיל שר הבריאות את סמכותו מכוח סעיף 56(א)(1)(ד) לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994, או כל דרך אחרת מקבילה שתאפשר מתן שירותים רפואיים בישראל.

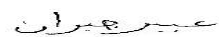
ה. עוד נבקש לקבל העתק מרשימת ההתחייבויות שהוטלו על מעסיקים.

בברכה,

גדיר ניקולא, עו"ד

דוא"ל gadeer@kavlaoved.org.il

עביר ג'ובראן דפוור, עו"ד

דוא"ל abir@acri.gov.il